

FORSKNINGSVEILEDNING (Phd)

Valgbar modul i universitetspedagogikk

Arild Raaheim

Hentet fra kursplan:

Overordnet mål

Bidra til å styrke den enkelte vitenskapelige ansattes kompetanse i forhold til veiledning av doktorgradskandidater.

Delmål

Gi deltakerne økt forståelse av ulike forhold som fremmer og hemmer læring.

Gi deltakerne en innføring i ulike veiledningstradisjoner og veiledningspraksiser.

Gi deltakerne økt innsikt i ulike forhold som påvirker relasjonen mellom veileder og doktorgradskandidat, og hva som skal til for å sikre kandidatenes progresjon.

Læringsutbytte

Etter å ha gjennomført kurset skal deltakerne:

- Kjenne til noen sentrale teorier om læring
- Kjenne til noen sentrale veiledningstradisjoner og veiledningspraksiser
- Ha kunnskap om ulike forhold som har betydning for motivasjon og læring
- Være i stand til å identifisere mulige læringsmessige terskler og barrierer knyttet til eget fag og til kandidatenes arbeid
- Være i stand til å bistå egne kandidater til å overkomme eventuelle læringsmessige barrierer og til å nå oppsatte mål
- Være bevisst på sin egen rolle som veileder og kunne identifisere og handle adekvat på ulike utfordringer av relasjonell og faglig karakter.

Modulen tilbys en gang per år, første gang 2012. Maks antall deltakere er 20. Modulen har stort sett vært fullbooket, men ved oppstart er det flere påmeldte som – uvisst av hvilken grunn - ikke dukker opp. Høsten 2014 var det opprinnelig 18 påmeldte. Av disse møtte 9. Tilsvarende utvikling ser vi ved andre moduler, og det kan være på sin plass å gjenta henstillingene til instituttene/fakultetene om å legge forholdene til rette slik at ansatte faktisk får mulighet til å delta i pålagt opplæring. Totalt har noe i underkant av 40 veiledere fullført denne modulen. Deltakerne har varierende erfaring fra veiledning av phd kandidater, og kommer fra ulike fag. På de tre kursene som har vært avholdt har det vært en god blanding av deltakere fra ulike fakultet. Noen har lang erfaring, eller erfaring fra å ha veiledet mange phd'er, mens andre er helt ferske. Dette, og det faktum at ulike fag har ulike praksiser og tradisjoner, skaper en ekstra dimensjon og gir muligheter for gode erfaringsutvekslinger og tankevekkende diskusjoner.

Modulen er lagt opp i form av to samlinger; en første samling som går over to dager og en andre samling på en dag. På den andre samlingen presenterer deltakerne et arbeid fra mellomperioden i form av en poster.

Bilde fra siste samling, desember 2014. Mathilde Sørensen, Institutt for geovitenskap og Vibeke Barman Michelsen, Institutt for klinisk odontologi ved sine posters.

Deltakerne på kurset fra høsten 2014, siste samling 18. desember.

Asbjørn Engvik (univmuseet), Knut Einar Skodvin (jus), Ørnulf Øyen (jus), Mathilde Sørensen (mat.nat), Vibeke Barman Michelsen (mof), Jan Fredrik Hovden (sv), Anders Kristian Strand (hf), Ole Johan Mjøs (sv). (Atle Rotevatn hjemme med syke barn!)

Siste samling er en presentasjon av det oppdraget deltakerne blir bedt om å utføre:

Prosjekt – presenteres dag 3 – 18. desember

1. Utforme et veiledningsopplegg knyttet til eget fag/praksis, tenkt eller faktisk for et konkret tilfelle.
2. Gjennomføre intervju av egen/egne kandidat(er) med tanke på å avklare forventninger og ansvar («læringskontrakt»).
3. Analysere egen skriftlig tilbakemelding til phd-kandidat inklusive innhente kandidatens refleksjoner (klarhet, konsistens, konkret, gjennomførbart, «oppbyggelig», osv).

Prosjektene skal rapporteres tilbake i form av en poster. Dag 3. organiseres som en konferanse med posterpresentasjoner og tilbakemelding.

Deltakerne oppfordres til å videreutvikle sin presentasjon og publisere dette i form av en vitenskapelig artikkel. I samarbeid med det universitetspedagogiske miljøet ved Universitetet i Oslo tok jeg initiativ overfor UNIPED for å utgi et eget temanummer om phd-veiledning. Et slikt nummer kom ut i 2013 (nr. 4), med bidrag fra tre av kursdeltakerne fra kurset i 2012.¹

Kursdeltakerne foretar en skriftlig evaluering av kurset, og en gjennomgang av disse viser høy grad av tilfredshet. Når det gjelder kursmaterieill får deltakerne tilsendt kopi av artikler. Det fins også en meget god bok (Wisker, G. *The good supervisor* (Palgrave, 2. utgave 2012) som deltakerne kan lese (alle deltakerne på det første kurset fikk hver sin kopi, men da hadde vi eget budsjett for dette).

Under er kopiert inn timeplan for det siste kurset til orientering, samt et eksempel på et case som vi diskuterer på kurset. Jeg har (på de to første kursene) hatt innslag fra ekstern, erfaren veileder og fra en phd kandidat. Dette bidrar med viktige impulser og er noe jeg tilstreber å få til i fortsettelsen også.

¹ Lied, G., Chen, J., & Reikvam, H. (2013). Forskningsveiledning – en av de essensielle faktorene på «veien til doktorgrad». *Uniped*, 36(4). doi:<http://dx.doi.org/10.3402/uniped.v36i4.23143>

Forskningsveiledning – 1. samling 11. og 12. november

VilVite, konferanserom B Timeplan

Tirsdag 11. september

0900-0920	Velkommen/presentasjon	Arild Raaheim/deltakerne
0920-1000	Veilederforholdet – retningslinjer	A.R. plenum
1015-1100	Veilederrollen – egenskaper ved «den gode veileder»	A. R./plenum
1115-1145	Lokale tradisjoner	A.R./plenum
1145-1230	LUNSJ	
1230-1330	"Noen erfaringer fra Bologna-prosessen og EU-forskningen i Brussel som bidrar til reformer i doktorgrads-utdanningen i Europa".	J.P.Myklebust
1330-1400	Veiledning – min personlige reise	Deltaker
1415--1500	Lærings og kunnskapssyn i veiledning. Troublesome knowledge/ threshold crossing	A.R./plenum

Onsdag 12. september

0900-1000	Utfordringer i veiledning, case 1	A.R./plenum
1015-1115	Utfordringer i veiledning, case 2	A.R./plenum
1130-1200	Læringskontrakt	A.R./plenum
1200-1300	LUNSJ	
1300-1430	Tilbakemelding – teori og praksis Case/rollespill	A.R./plenum
1445-1500	Presentasjon av praktisk oppgave og opplegg for 2.samling	

Andre samling er 18. desember, samme sted. 0900-1500.

Case – Tilbakemelding

Du leder et større forskningsprosjekt innenfor ditt felt (_____) som lokalt samler flere forskere og 3 phd-kandidater. Prosjektet er del av et større internasjonalt samarbeidsprosjekt (EU finansiert). Du og din gruppe har hovedfinansiering fra Forskningsrådet (4 år). I tillegg kommer noe EU-midler. Som følge av prosjektets klare praktiske og samfunnsmessige relevans har du søkt og mottatt et vesentlig bidrag fra en norsk næringslivsaktør (_____). Du er hovedveileder for 2 av phd-kandidatene og biveileder for den tredje. Her er en av dine kolleger hovedveileder. Pga prosjektets internasjonale karakter har alle phd-kandidatene en internasjonal biveileder. En av dem du er hovedveileder for er Kåre. I likhet med de øvrige phd-kandidatene er Kåre ansatt etter søknad, og har således ikke bidratt på prosjektbeskrivelsen/-søknaden. Han har kun gjort mindre justeringer i forhold til sitt delprosjekt i samarbeid med deg, etter at han startet på stipendiatperioden. (I forbindelse med opptak til phd-utdanningen ved fakultetet). Kåre kommer rett fra masterstudiet, han er 26 år og har svært gode resultater å vise til. Biveileder for Kåre er en svært renommert tysk professor ved Universitetet i (_____). Et halvt år har gått. Du har lagt bak deg en svært travel periode. Mye arbeid forbundet med søknaden og mye arbeid i etterkant for å få alle detaljer på plass.

Akkurat idet du føler at du kan senke skuldrene og fokusere på egen forskning, får du en henvendelse via mail fra din tyske kollega. Han har nylig hatt et møte med Kåre og uttrykker på høflig, men samtidig meget klar vis, tvil om Kåre sine kvalifikasjoner og evne til å gjennomføre doktorgradsprosjektet. Han tviler på om Kåre besitter nødvendige analytiske evner og om han er i stand til å arbeide selvstendig. Det Kåre så langt har bidratt med i ulike sammenhenger er kun referat av hva andre har gjort, og bidrar ikke til å bringe hans eget eller det felles prosjekt noe videre. Det lille han - etter gjentatte purringer - har bidratt med av skriftlig karakter, dokumenterer at han knapt nok er i stand til å formulere en problemstilling. Han har heller ingen klar plan for datainnsamling. «Er du sikker på at Kåre er rett person,» avslutter din tyske kollega med å spørre.

Din første reaksjon er at din tyske kollega har overreagert. Men så blir du litt i stuss. Du husker blant annet en episode der Kåre nærmest virket handlingslammet og du måtte ta over ansvaret for søknaden til fakultetet. Den teksten han hadde produsert var svært ufokusert og dårlig, og bestod for det meste av ukritisk oppgulp av det du selv hadde skrevet i annen sammenheng. Du minnes at du reagerte, men at du avskrev det med at alt var så nytt og at mange ting hang litt i luften. Du husker også et møte i Bergen der hele den internasjonale forskningsgruppen møttes, og der Kåre ikke klarte å svare på at konkret spørsmål knyttet til hans del av prosjektet. Den gang satte du det på kontoen for manglende erfaring. Kan det tenkes at din tyske kollega har rett? Er ansettelsen av Kåre et alvorlig feilgrep? Du bestemmer deg for å ta en samtale med Kåre.

Til refleksjon:

1. Hva tenker du problemet til Kåre består i?
2. Hva ønsker du å vite mer om?
3. Hva skal til for at du blir overbevist om at Kåre er rett person?
4. Hvilke tanker har du om hva som skal til for at Kåre skal komme i mål med sitt prosjekt?
5. Hvordan vil du planlegge møtet med Kåre?
6. Hva vil du si til Kåre når han kommer til møtet? Skriv ned de første tre setningene, ord for ord:

7. Hvilken plan for det videre samarbeidet med Kåre vil du legge opp til?